

การออกแบบตัวพิมพ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รัฐไทย ถาวร

นักศึกษาลัทธิสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ขาม จาตุรงค์กุล

สาขาวิชาออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Typography Design for the Art & Culture Center, Khon Kaen University

Thapthai Thaworn

Master of Architecture program student Design major, Faculty of Architecture, Khon Kaen University, Thailand

Kham Chaturongakul

Faculty of Architecture, Khon Kaen University, Thailand

Article Info : Research Article

Article History : Received 14 December 2023

: Revised 24 December 2023

: Accepted 25 December 2023

Corresponding Author : Thapthai Thaworn

E-mail Address : thapthai@kkumail.com

บทคัดย่อ

การออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบอักษรอีสานจากรูปแบบของศิลปกรรมอีสานและการสื่อสารด้านวัฒนธรรม เพื่อออกแบบชุดอักษรสำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเพื่อการประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์และการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ โดยการออกแบบชุดตัวพิมพ์จำนวน 3 ชุด โดยแต่ละชุดตอบสนองการออกแบบสื่อตามโครงการของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม 3 แบบได้แก่ แบบสำหรับงานพิธีการที่มีบุคลิกที่สง่างามศักดิ์สิทธิ์ แบบสำหรับงานรื่นเริงที่มีบุคลิกที่สนุกสนาน และแบบสำหรับงานศิลปะร่วมสมัยมีลักษณะผสมผสานความเป็นงานหัตถกรรมและความเป็นสากล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้บริหารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมจำนวน 3 ด้านที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตัวอักษร ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อในมหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอีสาน เครื่องมือที่ใช้ในเก็บข้อมูลการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินการออกแบบ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์ (ไทยและโรมัน) โดยกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.23 ค่าดัชนีความสอดคล้อง 4.40 ค่าร้อยละ 73.33 และระดับรูปแบบของตัวพิมพ์อยู่ที่ระดับดีมาก และข้อมูลผลการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ (ไทยและโรมัน) โดยกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ค่าดัชนีความสอดคล้อง 4.80 ค่าร้อยละ 80.00 และระดับรูปแบบของตัวพิมพ์อยู่ที่ระดับดีมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดอักษร, ศิลปวัฒนธรรมอีสาน, อัตลักษณ์วัฒนธรรมอีสาน

Abstract

This study pertains to the font design for the Art and Cultural Center at Khon Kaen University. Its primary objective is to examine the typographic patterns inherent in the Isan script, drawing insights from Isan art and cultural communication patterns. The study aims to formulate a typeface tailored for the Art and Cultural Center at Khon Kaen University. Additionally, the research endeavors to assess both the typographic characteristics and the usability effectiveness of the developed typeface. The design will encompass three sets of typefaces, each tailored to correspond with the design requirements of the Art and Cultural Center's projects. These three styles include a typeface suitable for formal ceremonial events, characterized by dignified and elegant personalities; a typeface designed for lively and vibrant events, featuring engaging and cheerful characteristics; and a typeface crafted for contemporary art events, embodying a fusion of traditional artistry and international aesthetics. This research constitutes a qualitative study, with key informants comprising three individuals possessing pertinent expertise. These individuals encompass administrators from the Art and Cultural Center, an expert in typography design, a professional in media production within the university, and an expert in Isan culture. The research employs methodologies such as in-depth interviews and design evaluation surveys. The research findings indicate that the assessment results for the font styles (Thai and Roman) by the overall sample group have an average score of 4.40, with a standard deviation of 0.23, a conformity index of 4.40, a percentage score of 73.33, and a font style level at a very high level. Additionally, the data from the evaluation of the usability of the fonts (Thai and Roman) by the overall sample group have an average score of 3.60, a standard deviation of 0.22, a conformity index of 4.80, a percentage score of 80.00, and the font style level is at the highest level.

Keywords : Typeface, Isan art and culture, Isan cultural identity

บทนำ

ด้วยอาณาเขตพื้นที่อันกว้างใหญ่ของอีสานที่มีถึง 20 จังหวัด รวมกับความเป็นมาที่ยาวนานของพื้นที่ก่อให้เกิดศิลปกรรมของอีสานมากมาย ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ประเพณี ประติมากรรม หรือ จิตรกรรม เช่น ภูผาแต้ม ซึ่งงานจิตรกรรมของอีสานนี้ ได้มีการสื่อสารผ่านภาพและอักษร เพื่อบอกเล่าเรื่องราวซึ่งการบอกเล่าเรื่องราวของชนชาวอีสานมีการใช้อักษรเป็นองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ อักษรธรรมและอักษรไทยน้อย ซึ่งอักษรเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการสื่อสารเรื่องราวและความเป็นมา ให้ผู้ที่มองและอ่านได้เข้าใจถึงเป้าหมายในการสื่อสาร ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บทบาทในการอนุรักษ์ สืบสานและเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม สู่เครือข่ายชุมชนทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2561)

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมีการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมตลอดทั้งปี และประกอบกับการจัดกิจกรรมนั้น ต้องมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลงานหรือกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งในการสื่อสารของศูนย์นั้นตัวพิมพ์ อันมีส่วนสำคัญในการสื่อสาร เป็นรูปแบบหนึ่งของสัญลักษณ์การแทนค่าอัตลักษณ์ได้เป็นอย่างดี เพราะตัวอักษรนอกจากใช้เพื่อสื่อสารแทนเสียงพูดแล้วนั้น รูปแบบของแต่ละตัวอักษรยังสามารถสื่อสารบุคลิกภาพเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นได้ รูปแบบสามารถสร้างความจดจำได้เกิดขึ้นได้ไม่ต่างจากตราสัญลักษณ์ของแบรนด์ ซึ่งจริงแล้วตัวอักษรมีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นองค์ประกอบที่เข้าไปอยู่ในทุกสิ่งและทุกสื่อในสังคม (ณพวงศ หอมแยม, 2562) และอีกหนึ่งรูปแบบของการสร้างอัตลักษณ์ผ่านงานออกแบบ คือ การออกแบบตัวอักษรที่มีรูปแบบ

เฉพาะตัว เพื่อใช้สื่อสารกับบุคคลในองค์กร อีกทั้งยังเป็นการสร้างแบรนด์เพื่อการจดจำที่ดีต่อกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เริ่มมีการตื่นตัวในการสร้างอัตลักษณ์เพื่อความชัดเจนต่อเจตนาธรรมณ์ เนื่องจากในอดีตมหาวิทยาลัย มีบทบาทและพันธกิจที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันในการผลิตบัณฑิต ถ่ายทอดความรู้สู่การบริการวิชาการแก่สังคม การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตัวอักษรจึงมีบทบาทสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการออกแบบที่จะเกิดจากการใช้ศิลปะ และศาสตร์ของการนำเสนอ รูปภาพ แผนภาพ สัญลักษณ์ต่าง ๆ สื่อความหมายถ่ายทอดได้ตรงตามที่ผู้สื่อสารต้องการ ตามงานประเภทต่าง ๆ (ทินวงษ์ รักษ์สระกุล, 2555) การประดิษฐ์ตัวอักษร มีความจำเป็นที่ต้องนำเอาเรื่องราวหรือเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอด เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีมาบูรณาการเข้ากับความรู้ ในเรื่องโครงสร้างของตัวอักษร และความถูกต้องในเรื่องหลักการใช้ภาษา การออกแบบตัวอักษรประดิษฐ์ โดยมีเป้าหมายหลักคือ การนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม (วุฒินันท์ รัตสุข และ ปฐวี ศรีโสภา, 2561)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่นนั้น สามารถแก้ปัญหาตัวพิมพ์ (ฟอนต์) ที่สื่อสารความเป็นศิลปวัฒนธรรมอีสานเฉพาะตัวที่มีที่มาอย่างชัดเจนของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น นับว่ามีความจำเป็น และมีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์ งานด้านศิลปวัฒนธรรม ของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

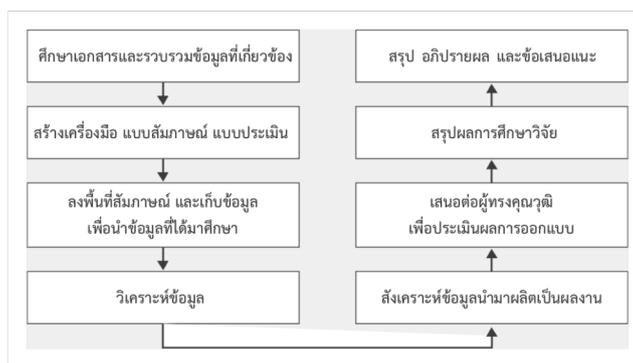
1. เพื่อศึกษารูปแบบอักษรอีสานจากรูปแบบของศิลปกรรมอีสานและการสื่อสารด้านวัฒนธรรม
2. เพื่อออกแบบชุดอักษรสำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. การประเมินด้านการใช้งานและด้านความพึงพอใจในการออกแบบตัวอักษร

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีกระบวนการของขั้นตอนการออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับ ศูนย์ ศิลป วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถสรุปเป็นขั้นตอนตามกระบวนการ และหลักการทั่วไปแบ่งออกได้ทั้งหมดตามหลักการพัฒนางานออกแบบที่ถูกต้องตามหลักการเบื้องต้นเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. ขั้นการสร้างเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน

3. ขั้นการลงพื้นที่สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาศึกษา
4. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ขั้นการสังเคราะห์ข้อมูลนำมาผลิตเป็นผลงาน
6. ขั้นการเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผล การออกแบบ เพื่อพัฒนาและแก้ไข
7. ขั้นการสรุปผลการศึกษาวิจัย
8. ขั้นการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ภาพประกอบที่ 1 แสดงขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่นตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้ โดยนำเครื่องมือไปตรวจสอบกับที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อใช้สำหรับลงพื้นที่สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์

เพื่อนำข้อมูลมาใช้สำหรับการออกแบบ หลังจากที่ได้มีการออกแบบเสร็จสิ้นแล้ว ได้นำตัวพิมพ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อมูลและข้อเสนอแนะมาพัฒนาและแก้ไขต่อไป เมื่อพัฒนาและแก้ไขเสร็จสิ้นแล้ว จึงจะนำเข้าสู่กระบวนการประเมิน โดยผู้วิจัยจะนำงาน

ออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตัวอักษร ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อในมหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอีสาน ทำการประเมิน เพื่อนำข้อเสนอแนะ ผลการเก็บข้อมูลกลับมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตัวพิมพ์ต่อไป ซึ่งจะประเมินผลด้านการใช้งาน และด้านความพึงพอใจในการออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตัวอักษร จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอีสาน จำนวน 2 คน ได้มาโดยการใช้กระบวนการพิจารณาจากผลงาน และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้การออกแบบตัวพิมพ์มีความสมบูรณ์มากที่สุด ประกอบไปด้วย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตัวพิมพ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสิทธิ์ โปธิวัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสิฐ จันมา มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอีสาน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติสันต์ ศรีรักษา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุรินทร์ เปล่งดีสกุล คณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อในมหาวิทยาลัย

1. นายชุมพร พารา ผู้อำนวยการกองสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. นางสาวรวิพร สายแสนทอง หัวหน้างานผลิตสื่อ กองสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ใช้สำหรับก่อนการออกแบบ เพื่อการสอบถามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ ดร. นิยม วงศ์พงษ์คำ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีในภาคอีสาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติสันต์ ศรีรักษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ดร.ลัดดาวัลย์ สีพาชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยวิทยา คติความเชื่ออีสาน

อาจารย์จากสถาบันวิจัยศิลป์แห่งชาติลาว ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปกรรมอีสานและลาว

ในด้านข้อมูลศิลปกรรมและการออกแบบในอีสาน และแนวทางการออกแบบตัวพิมพ์เพื่อสื่อถึงศิลปวัฒนธรรม โดยมีประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์หลัก 3 ประเด็น มุมมองด้านเอกลักษณ์หน่วยงาน มุมมองด้านศิลปกรรม และมุมมองด้านการใช้งาน

2. แบบประเมินผลงานการออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้สำหรับประเมินผลหลังการออกแบบ เพื่อประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์ และประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ ประเมินโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 6 คน โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการ

ออกแบบตัวอักษร จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอีสาน จำนวน 2 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วย

3.1 การวิเคราะห์ผลการประเมินผลด้านการใช้งาน และด้านความพึงพอใจในการออกแบบตัวพิมพ์ จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 ท่าน โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตัวอักษร จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอีสาน จำนวน 2 คน

3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินผลด้านการใช้งาน และด้านความพึงพอใจในการออกแบบตัวพิมพ์ หลังการให้ผู้เชี่ยวชาญชมเอกสารตัวพิมพ์พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของผลจากแบบประเมินด้านการใช้งาน และด้านความพึงพอใจในการออกแบบตัวพิมพ์ทั้งหมด

3.3 รวบรวมข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าร้อยละ และระดับรูปแบบของตัวพิมพ์

ผลการวิจัย

1. รูปแบบของศิลปกรรมอีสานและการสื่อสารด้านวัฒนธรรม

1.1 การวิเคราะห์โครงการของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

เพื่อหาแนวทางการออกแบบตัวพิมพ์โครงการที่จัดขึ้นโดยการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเป็นการสรุปผลย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2565 – 2563 ตามที่ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเมื่อสรุปแล้วมีทั้งสิ้น 48 โครงการ สามารถแบ่งกลุ่มเพื่อนำไปสู่การ

ออกแบบตัวพิมพ์ โดยการแบ่งกลุ่มแบ่งตามลักษณะกิจกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง

แนวทางที่ 1 กลุ่มอักษรสำหรับการอบรมและการสัมมนา ได้แนวทางตัวพิมพ์แบบทางการ

แนวทางที่ 2 กลุ่มอักษรสำหรับดนตรีและศิลป์ ได้แนวทางตัวพิมพ์แบบสนุกสนาน

แนวทางที่ 3 กลุ่มอักษรสำหรับงานด้านศิลปะ ได้แนวทางตัวพิมพ์แบบร่วมสมัย

1.2 การวิเคราะห์อักษรที่เกี่ยวข้องกับอีสาน

ตารางที่ 1 แสดงอักษรที่เกี่ยวข้องกับอีสาน

อักษร	ความเกี่ยวเนื่อง	ช่วงเวลา
อักษรปัลลวะ	อักษรปัลลวะเข้ามาในอีสาน สมัยอาณาจักรเจนละ ซึ่งต่อมาอักษรปัลลวะได้เป็นต้นแบบของอักษรมอญโบราณ	พุทธศตวรรษที่ 11 - 14
อักษรขอม	อักษรขอมใช้สมัยอาณาจักรขอมพระนคร หรือพื้นที่อาณาจักรเจนละเดิม	พุทธศตวรรษที่ 15 - 19
อักษรตัวธรรม (อีสาน)	อักษรตัวธรรม(อีสาน) สืบทอดมาจากอักษรมอญโบราณ ซึ่งอักษรมอญโบราณได้ต้นแบบมาจาก อักษรปัลลวะ โดยอักษรตัวธรรม(อีสาน) เข้ามาในอีสานสมัยอาณาจักรล้านช้าง	ปลายพุทธศตวรรษที่ 18 –พุทธศตวรรษที่ 22

อักษร	ความเกี่ยวเนื่อง	ช่วงเวลา
อักษรไทน้อย (ลาว เดิม)	อักษรไทน้อย (ลาวเดิม) ปรากฏเมื่อปี พ.ศ.1895 สมัยสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุ่มมหาราช ซึ่งการมีตัวอักษรไทน้อยใช้เป็นของตนเอง ภายในอาณาจักร ล้านช้าง	ปลายพุทธศตวรรษที่ 18
อักษรลาว	อักษรลาวพัฒนาในสมัยขึ้นราชวงศ์ล้านช้าง สมัยสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุ่มมหาราช ซึ่งรับมาจากอักษรมอญ และอักษรเขมร (อักษรขอม)	พุทธศตวรรษที่ 19 - พุทธศตวรรษที่ 22

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ
เป็นการรวบรวมหาข้อมูลถึงความต้องการที่แท้จริง รวมถึงการใช้งานของตัวอักษรกับงานออกแบบ

ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมอีสานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งสิ้น 5 คน

ตารางที่ 2 ความต้องการการใช้งานของตัวอักษรกับงานออกแบบที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมอีสานของศูนย์ จากผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	การสรุปผล
1. มุมมองด้านเอกลักษณ์หน่วยงาน	
1.1 หากกล่าวถึงศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น เอกลักษณ์ใดบ้างที่เด่นชัด อันควรนำไปเป็นแนวทางหรือแรงบันดาลใจ ในการสื่อสารขององค์กร เช่น ลักษณะทางศิลปะ อีสาน ลักษณะของงานประเพณี ลักษณะของศิลปะร่วมสมัย ควรเน้นไปในทิศทางใดเป็นพิเศษ หรือมีทิศทางใดเพิ่มเติมแนะนำ	ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ให้ความเห็นตรงกันว่า ควรมีลักษณะเฉพาะที่เน้นความเป็นอีสาน หรือศิลปะลาวล้านช้าง ที่สามารถบ่งบอกตัวตนของหน่วยงานได้ชัดเจน ความเป็นอีสาน หรือศิลปะลาวล้านช้าง ซึ่งเป็นรากเหง้าดั้งเดิม
2. มุมมองด้านศิลปกรรม	
2.1 หากศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะมีออกแบบตัวพิมพ์ของหน่วยงาน โดยได้แรงบันดาลใจจากอักษรโบราณ เช่น ท่านมีความเห็นว่าควรเป็นลักษณะใดจึงจะเหมาะสม	ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรมีแรงบันดาลใจมาจากอักษรธรรมอีสานและอักษรไทยน้อย ซึ่งมีความเกี่ยวโยง และมีความเป็นมาอย่างยาวนานกับอีสาน รวมถึงอักษรลาว
2.2 หากศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะมีออกแบบตัวพิมพ์ของหน่วยงาน งานศิลปกรรมอีสาน หรือ ลวดลาย เช่น ท่านมีความเห็นว่าควรเป็นลักษณะใดจึงจะเหมาะสม	ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรมีการนำลวดลายของศิลปะล้านช้างมาผสมผสาน เช่น ลายดอกกาลักข์ปลาวและลายเครือฝักกูด ซึ่งลวดลายเหล่านี้ปรากฏทั่วไปในศิลปะล้านช้าง
2.3 งานศิลปกรรมร่วมสมัย เช่น เส้นรูปร่าง รูปทรง ที่จะนำมาใช้สร้างสรรค์ ท่านมีความเห็นว่าควรเป็นลักษณะใดจึงจะเหมาะสม	ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรเป็นสถานที่หรือ ลวดลายที่มีความสำคัญกับหน่วยงานมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นเห็นว่าหอศิลป์ มีเอกลักษณ์ควรนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบและพัฒนาต่อไป
3. มุมมองด้านการใช้งาน	
3.1 การใช้งานของตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรใช้งานในลักษณะใดในการ	ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรเป็นลักษณะการใช้แบบหัวเรื่องมากกว่าเนื้อความ ด้วยเพราะประสงค์ให้ตัวพิมพ์ที่มีการออกแบบโดดเด่น เฉพาะงานด้านนั้น ๆ

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	การสรุปผล
ประชาชนสัมพันธ์ หัวเรื่อง หรือ ระหว่างเนื้อความจึงจะมีความเหมาะสม	
3.2 ตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรมีลักษณะเป็นอักษรไทยที่สามารถอ่านได้ง่าย มากน้อยเพียงใด	ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรอ่านแล้วทราบได้เลยว่าเป็นอักษรใดของไทย ขอเพียงได้ลักษณะบางส่วนของแรงบันดาลใจ แต่ไม่ถึงกับขั้นนำต้นแบบอักษรนั้น ๆ มาออกแบบให้เหมือนมากเกินไปจนทำให้อ่านยาก

เมื่อนำข้อมูลการวิเคราะห์โครงการของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น การวิเคราะห์

อักษรที่เกี่ยวข้องกับอีสาน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จึงนำมาสู่กระบวนการออกแบบ

2. ออกแบบชุดอักษรสำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลของงานการวิจัยการออกแบบตัวพิมพ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำเสนอตัวพิมพ์ในรูปแบบชุดตัวพิมพ์ทั้งไทยและโรมัน และชุดตัวพิมพ์ที่นำไปใช้ในสื่อของศูนย์

ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่นำไปใช้ภายในงานวิจัย โดยนำเสนอตามขอบเขตด้านการออกแบบ ดังนี้

ก ข ฃ ด ต ฒ ฌ ช ฌ ฌ ฌ ฌ ก ข ฃ ค ฌ ฌ
 ง จ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ
 ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ
 ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ

A B C D E F G A B C D E F G A B C D E F G
 H I J K L M N H I J K L M N H I J K L M N
 O P Q R S T U O P Q R S T U O P Q R S T U
 V W X Y Z V W X Y Z V W X Y Z

ภาพประกอบที่ 2 ชุดอักษรโดยรวมทั้งหมดของการออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ในชุดเอกสารตัวพิมพ์ แต่ละชุดจะมีแตกต่างกันตามชุดการใช้งาน

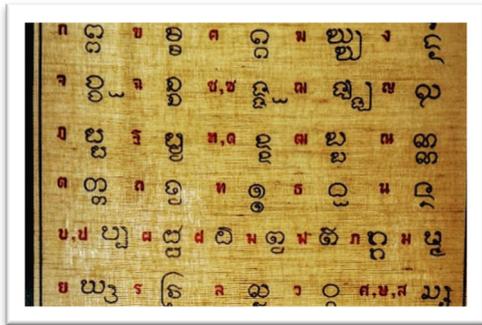
ก่อนเข้าสู่กระบวนการออกแบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาอักษรที่เกี่ยวข้องกับอีสาน เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างของตัวอักษรและที่มาของอักษรที่มีความเกี่ยวข้อง ที่จะนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ และได้มีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้บริหารศูนย์

ศิลปวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ เพื่อนำข้อมูลทั้ง 2 ส่วนมาวิเคราะห์ และได้ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการออกแบบเป็นผลงาน ดังนี้

2.1 ตัวพิมพ์ชุดที่ 1 แบบทางการ

การออกแบบตัวพิมพ์แบบทางการ มีลักษณะ
การผสมผสานลักษณะอักษรโบราณของธรรมอีสาน

และอักษรไทน้อย มีความเป็นทางการ มีความ
น่าเชื่อถือ

อักษรธรรมอีสาน

อักษรไทน้อย

ภาพประกอบที่ 3-4 อักษรต้นแบบในการนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ อักษรธรรมอีสานและอักษรไทน้อย

ภาพประกอบที่ 5 ชุดตัวพิมพ์แบบทางการ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม (ไทยและโรมัน)

ชุดตัวพิมพ์แบบทางการ ที่มีลักษณะการ
ผสมผสานลักษณะอักษรโบราณของธรรมอีสานและ
อักษรไทน้อย ในส่วนอักษรธรรมอีสานใช้โครงสร้าง
อักษรรูปทรงที่ตรงของอักษร และรูปทรงหยักของ
อักษร ในส่วนอักษรธรรมไทน้อยใช้ลักษณะเด่นของ
อักษร คือ การตัวดปลายของอักษร โดยมีการปรับ

โครงสร้างอักษรให้มีความตรงเป็นทางการ ตัวพิมพ์ชุด
นี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหางานที่เกี่ยวข้องกับการ
สัมมนา งานวิชาการ งานบริการชุมชน และงานด้าน
วัฒนธรรมพื้นถิ่น มีความสง่า อ่านได้ง่าย เป็น
เอกลักษณ์ และสามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูล
เนื้อหาได้อย่างชัดเจน

ภาพประกอบที่ 6 ตัวอย่างการนำชุดตัวพิมพ์แบบทางการ มาร้อยเรียงเป็นข้อความในสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

2.2 ตัวพิมพ์ชุดที่ 2 แบบสนุกสนาน

การออกแบบตัวพิมพ์แบบสนุกสนาน มีลักษณะการผสมผสานลักษณะของอักษรลาวและลาย

ดอกกาลกัปป์ลาว และลายเครือผักกูด มีรายละเอียด

สื่อสารถึงความเคลื่อนไหว มีความสนุกสนาน

ภ ก ไก่	ข ข โข	ค ค ความ	ง ง งัว (วัว)	จ จ ออก	ฉ ฉ เสือ
ช ช ช้าง	ช ช ช้าง	ด ด เด็ก	ต ต ตา	ถ ถ ถง (ธง)	ท ท ทูง (ธง)
น น นก	บ บ บัว (แพะ)	ป ป ป่า ปลา	ผ ผ ผึ้ง (ผึ้ง)	ฝ ฝ ฝน	พ พ พู (พู)
ฟ ฟ ไฟ	ม ม แมว	ย ย ยา	ล ล ลิง (ลิง)	อ อ วี (พีดี)	ฮ ฮ ห่าน
ฮ ฮ โด (หิน)	ธ ธ เดือน	ธ ธ			

ภาพประกอบที่ 7-8 อักษรต้นแบบและลวดลายในการนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ อักษรลาว ลายดอกกาลกัปป์ลาว, ลายเครือผักกูด

ภาพประกอบที่ 9 ชุดตัวพิมพ์แบบสนุกสนาน สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม (ไทยและโรมัน)

ความสัมพันธ์ของต้นแบบอักษร และการประดิษฐ์ตัวพิมพ์ใหม่ ได้แก่ อักษรลาว เป็นการศึกษาโครงสร้างอักษร และถอดลักษณะโดยการใช้ลักษณะเด่นความโค้งมนของอักษรมาใช้ในการออกแบบร่วมกับลายดอกกาลกัปป์ลาว และลายเครือผักกูด เป็นการศึกษาโครงสร้างอักษร และถอดลักษณะโดยใช้การเลื้อยไหลของอิริยาบถลวดลายมาออกแบบรวมกัน

เป็นอักษรมีความสร้างสรรค์และแปลกตา ตัวพิมพ์ชุดนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหางาน ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรื่นเริง เช่น มหกรรมพ่อนลำแคน ดาวรุ่งลูกทุ่งมอदिนแดง ดนตรีริมน้ำเป็นต้น และงานด้านวัฒนธรรมที่มีความสนุกสนาน อ่านได้ง่าย เป็นเอกลักษณ์ และสามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูลเนื้อหาได้อย่างชัดเจน

ภาพประกอบที่ 10 ตัวอย่างการนำชุดตัวพิมพ์แบบสนุกสนาน มาร้อยเรียงเป็นข้อความในสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

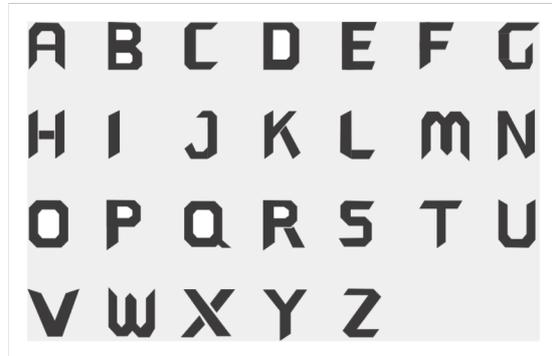
2.3 ตัวพิมพ์ชุดที่ 3 การออกแบบร่วมสมัย

การออกแบบตัวพิมพ์แบบสนุกสนาน มีลักษณะการผสมผสานลักษณะของลวดลายอาคาร

หอศิลป์ และสถาปัตยกรรมหอศิลป์ ที่มีลักษณะเด่นเป็นเหลี่ยมมุม มีการถอดรายละเอียด ลายขีดซึ่งเป็นลวดลายประดับอาคารหอศิลป์

ภาพประกอบที่ 11-12 ลวดลายประดับอาคาร และโครงสร้างอาคารหอศิลป์

ภาพประกอบที่ 13 ชุดตัวพิมพ์แบบร่วมสมัยสำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม (ไทยและโรมัน)

ความสัมพันธ์ของต้นแบบ และการประดิษฐ์ตัวพิมพ์ใหม่ ได้แก่ ลวดลายประดับอาคารลายขีดหอศิลป์ เป็นการศึกษาค้นคว้าโครงสร้างลวดลาย และถอดลักษณะเด่นเป็นลายที่เกิดจากงานหัตถกรรมผ้าในอีสานมีเหลี่ยมมุม 45 องศา และโครงสร้างอาคารหอศิลป์ ถอดลักษณะเด่นด้านสถาปัตยกรรมที่มีความแข็งแรง

เมื่อผนวกรวมกันและนำไปออกแบบ อักษรชุดนี้จะสื่อสารถึงความความตรงไปตรงมา ความร่วมสมัย มีความน่าเชื่อถือ ตัวพิมพ์ชุดนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโครงการงานศิลปะโดยตรง และงานด้านวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่อ่านได้ง่าย และสามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารเนื้อหาได้อย่างชัดเจน

ภาพประกอบที่ 14-15 ตัวอย่างการนำชุดตัวพิมพ์แบบร่วมสมัย มาร้อยเรียงเป็นข้อความ
ในสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

3. การประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์และการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์

3.1. ผลการประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์ การออกแบบตัวพิมพ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากผลการประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์ การออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น คุณภาพโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.40 อยู่ในระดับดีมาก ค่าร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า การประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือตัวพิมพ์แต่ละตัวมีความชัดเจนสามารถจำแนกกว่าเป็นตัวอักษรตัวใดมีค่าเฉลี่ย 1.00 อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ สันฐาน (ความกว้างแคบ) ของตัวพิมพ์ มีความสอดคล้องกันทั้งชุดตัวพิมพ์ มีค่าเฉลี่ย 0.83 อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาอีกคือ ความหนาบางของเส้นอักษร มีความสอดคล้องกันทั้งชุดตัวพิมพ์ และสระของตัวพิมพ์ ความสอดคล้องกลมกลืนกันทั้งชุดตัวพิมพ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 0.67 อยู่ในระดับดีและสุดท้าย แบบตัวพิมพ์ไทยและ

โรมัน มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย 0.50 อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ การออกแบบตัวพิมพ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ การออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ โดยกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ค่าร้อยละ 80.00 และระดับประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์อยู่ที่ระดับดีมาก

รายการที่มีผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์มากที่สุด คือ 1) เมื่อจัดตัวพิมพ์เป็นกลุ่มคำ สามารถจำแนกได้ว่าตัวพิมพ์ในกลุ่มคำนั้น ๆ เป็นตัวอักษรตัวใด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 ค่าร้อยละ 100 และระดับประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ที่ระดับดีมากที่สุด

รายการที่มีประสิทธิภาพการใช้งานลดลงมา คือ 2) เมื่อจัดตัวพิมพ์เรียงเป็นบรรทัด สามารถแยกแยะตัวอักษรและอ่านได้ชัดเจน 3) เมื่อตัวพิมพ์อยู่บนพื้นหลังที่มีสีแตกต่างกัน สามารถแยกแยะตัวอักษรและอ่านได้ชัดเจน และ 4) การจัดระยะห่างหรือช่องไฟของตัวพิมพ์แต่ละตัว (letterspacing) มีความเหมาะสม อ่านง่ายสบายตา ซึ่งทั้ง 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.67 ค่าร้อยละ 66.66 และระดับประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ที่ระดับดีมาก

รายการที่ประเมินประสิทธิภาพการใช้งานได้น้อยที่สุด คือ 5) เมื่อจัดตัวพิมพ์เรียงเป็นย่อหน้า สามารถแยกแยะตัวอักษรและอ่านได้ชัดเจน และ 6) การจัดระยะห่างระหว่างบรรทัด (leading) มีความเหมาะสม อ่านง่ายสบายตา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.50 ค่าร้อยละ 50.00 และระดับการประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ที่ระดับปานกลาง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสรุปการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการออกแบบตัวพิมพ์ สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบอักษรอีสานจากรูปแบบของศิลปกรรมอีสานและการสื่อสารด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษาสรุปว่า รูปแบบอักษรที่สามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบทั้งสิ้น 3 อักษร ได้แก่ อักษรธรรมอีสาน อักษรไทน้อย อักษรลาว และศิลปกรรม ได้แก่ ลายดอกกาลกัปป์ลาว ลายเครือฝักกูด และ สถาปัตยกรรมลวดลายห่อศิลป์ที่มาจากลายหัตถกรรมผ้าขิดอีสาน

2. ออกแบบชุดอักษร สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากการศึกษาสรุปว่า การออกแบบผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร และข้อมูลภาคสนามจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปหาแนวทางการออกแบบให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และเหมาะสมงานสื่อของหน่วยงาน ซึ่งได้มีการออกแบบชุดตัวพิมพ์

จำนวน 3 ชุด โดยแต่ละชุดตอบสนองการออกแบบสื่อตามโครงการของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ดังนี้

2.1 ตัวพิมพ์ทางการ การออกแบบตัวพิมพ์แบบทางการ สำหรับงานพิธีการ มีบุคลิกที่สง่างาม ศักดิ์สิทธิ์ มีลักษณะการออกแบบที่มีการผสมผสานลักษณะอักษรธรรมโบราณอีสานและอักษรไทน้อย มีความเป็นทางการ มีความน่าเชื่อถือ ตัวพิมพ์ชุดนี้มีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อหางานที่เกี่ยวข้องกับการสัมมนา งานวิชาการ งานบริการชุมชน และงานด้านวัฒนธรรมพื้นถิ่น มีความสง่า อ่านได้ง่าย เป็นเอกลักษณ์ และสามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูลเนื้อหาได้อย่างชัดเจน

2.2 ตัวพิมพ์สนุกสนาน การออกแบบตัวพิมพ์แบบสนุกสนาน สำหรับงานรื่นเริง มีบุคลิกที่สนุกสนาน มีลักษณะการผสมผสานลักษณะของอักษรลาว, ลายดอกกาลกัปป์ลาว และลายเครือฝักกูด มีรายละเอียดสื่อสารถึงความเคลื่อนไหว มีความสนุกสนาน อักษรมีความสร้างสรรค์และแปลกตา ตัวพิมพ์ชุดนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหางานที่เกี่ยวข้องกับโครงการรื่นเริงงานด้านวัฒนธรรมที่มีความสนุกสนาน อ่านได้ง่าย

เป็นเอกลักษณ์ และสามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูลเนื้อหาได้อย่างชัดเจน

2.3 ตัวพิมพ์ร่วมสมัย การออกแบบตัวพิมพ์แบบร่วมสมัย มีลักษณะการผสมผสานลักษณะของลวดลายอาคารหอศิลป์ และสถาปัตยกรรมหอศิลป์ ที่มีลักษณะเด่นเป็นเหลี่ยมมุม มีการถอดรายละเอียดลายขีดซึ่งเป็นลวดลายประดับอาคารหอศิลป์ สื่อสารถึงความตรงไปตรงมา ความร่วมสมัย มีความน่าเชื่อถือ ตัวพิมพ์ชุดนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหางานที่เกี่ยวข้องกับโครงการงานศิลปะโดยตรง และงานด้านวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่ อ่านได้ง่าย และสามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารเนื้อหาได้อย่างชัดเจน

3. การประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์ และการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์

จากการศึกษาสรุปว่า การประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์ โดยผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านรูปแบบของตัวพิมพ์ (ไทยและโรมัน) โดยกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.23 ค่าดัชนีความสอดคล้อง 4.40 ค่าร้อยละ 73.33 และระดับรูปแบบของตัวพิมพ์อยู่ที่ระดับดีมาก

การประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ โดยผลการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้งานของตัวพิมพ์ (ไทยและโรมัน) โดยกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ค่าดัชนีความสอดคล้อง 4.80 ค่าร้อยละ 80.00 และระดับรูปแบบของตัวพิมพ์อยู่ที่ระดับดีมากที่สุด

3.อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การสร้างสรรค์ชุดตัวอักษร สะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ (ณพงศ หอมแยม, 2562) มีความสอดคล้องกับผลงานของผู้วิจัยว่าด้วย งานสร้างสรรค์ชุดอักษรควรมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว สามารถนำเอาอัตลักษณ์มาสื่อสาร สร้างเป็นจุดเด่นของผลงานสร้างสรรค์ โดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การออกแบบชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ทินวงษ์ รักอิสสระกุล, 2555) มีความสอดคล้องกับผลงานของผู้วิจัยว่าด้วยการนำไปใช้งาน แบบอักษรที่ออกแบบขึ้นใหม่ มีวัตถุประสงค์ด้านการสร้างอัตลักษณ์ตัดแปลงและตัดแต่งให้มีลักษณะเฉพาะตัว สามารถทำให้จดจำได้ง่าย และร่วมสมัย โดยนำจุดเด่นของอักษรผสมผสานความอัตลักษณ์เฉพาะ และบุคลิกด้านต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสารให้เด่นชัด ทั้งนี้อักษรต้องสามารถเผยแพร่ไปใช้ภายในองค์กร และภายนอกองค์กร เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ของหน่วยต่อไปได้

ผลงานวิจัย การออกแบบตัวพิมพ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ทั้งรูปทรงและโครงสร้าง มาจากรูปแบบอักษรอีสาน รูปแบบของศิลปกรรมอีสานและการสื่อสารด้านวัฒนธรรม มาสร้างเป็นจุดเด่นของผลงานสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสมและลงตัว สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย การออกแบบตัวพิมพ์สำหรับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในครั้งนี้ อัตลักษณ์อีสานคือ อักษรที่มีความเกี่ยวข้องกับอีสานและลวดลายที่เกิดขึ้นแผ่นดินอีสาน สะท้อนผ่านผลงานการออกแบบตัวพิมพ์ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถตอบสนองการใช้งานในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์โครงการของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ครบทุกมิติ

เอกสารอ้างอิง

ณพงศ หอมแย้ม. (2562). การสร้างสรรค์ชุดตัวอักษร
สะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์ สจล. 29(2) : 124-139.

ทินวงษ์ รักอิสสระกุล. (2555). การออกแบบชุด
ตัวอักษรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วารสารวิชาการและวิจัย
มทร.พระนคร. 6(2) : 88-98.

วุฒินันท์ รัตสุข และ ปฐวี ศรีโสภาก. (2561). การ
ออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปใน
รูปแบบเลขนศิลป์แบบลาวโซ่ง. วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย
อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 12(1) :
142-163.

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2561).
ความเป็นมาศูนย์ศิลปวัฒนธรรม.
สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2565, สืบค้นจาก
<https://cac.kku.ac.th/cac2021/about/>